

„PARADA” DE VICTOR EFTIMIU

Teatrul Național „I. L. Caragiale”

Data premierei: 3 iunie 1960. Regia: Mihai Berechet. Decoruri: Ștefan Norris. Costume: Gabriela Nazarie. Distribuția: Niki Atanasiu (State Brebu, Mișu Brebu); Doruleț Căprariu (Mielu); Silvia Dumitrescu-Timică și Cristina Bugeanu (Sevasta Brebu); Cella Dima (Esmeralda Brebu); Carmen Stănescu și Valeria Gagialov (Pușa Brebu); Coca Andronescu (Pușa, copil); Gr. Vasiliu-Birlic și Mișu Fotino (Romeo Ciulniță); Ion Manu (Prințul Griguleț Mavroiale); Ovid Teodorescu și Marin Negrea (Stamate); Victor Moldovan (Crișan); Const. Bărbulescu (Nae Cluceru); Alfred Demetriu (Fane Brabețeanu); C. Diamandi (Daniel Prundeanu); Elvira Godeanu și Angela Mateescu (Nuți Stătescu); Agepsina Macri-Eftimiu (Adela Gheordezian); Florin Piersic și Grigore Pavel (Un muncitor); C. Giura (Al doilea muncitor).

În piesa nu demult reprezentată pe scena Teatrului Național din București, acad. Victor Eftimiu și-a propus să treacă pe sub ascuțitul unui condei incisiv, aspectele diforme, monstruoase, ale societății burgheze din primele patru decenii ale secolului nostru, epocă îndeaproape cunoscută de autor și reflectată — cu o viziune critică limitată — în lucrări mai vechi, ca *Dansul milioanei*, *Inspectorul broaștelor*, *Omul care a văzut moartea*, *Stele călătoare*, *Marele duhovnic*, *Sfârșitul pământului*, *Ferestre albastre*.

Violent pamflet dramatic, *Parada* lărgeste viziunea demascatoare, caută și descoperă rădăcinile „genealogice” ale ascensiunii marii burghezii românești. Dramatic, *Parada* e un pamflet „biografic”. În el se dezvoltă biografia lui Mielu-Mihai Brebu, politician, a cărui carieră culminează, dar se și încheie, odată cu dictatura antonesciană. Paralel cu ea și în strânsă legătură, autorul urmărește cu forță satirică, biografiile mai multor personaje specifice epocii și mediului. Există în piesă câteva momente dramatice caracteristice etapelor regimului burghez-moșieresc. Băcanul State Brebu, alegător (un fel de „apropitar”, gen Titircă-Inimă rea) e solicitat de colaboratorii apropiați ai conducătorilor partidelor conservator și liberal, să le dea votul. Opinia politică a băcanului este înfățișată sugestiv pentru moravurile timpului: el schimbă portretul atârnat în perete, în funcție de candidatul la deputăție care urmează să-l viziteze. Dar, State, băcanul care are și gusturi „artistice” (preferă tabloul Genovevei de Brabant și își învață fiul să cînte la flaut „Trăiască regele” pînă la clapa a treia și „Sus-pine crude”), reprezintă doar larva politică din care își va lua zborul Mielu, „marele” om politic de mai târziu, soțul unei „dame voalate”, specialistă în învîrteli politice, și tatăl unei metrese regale. *Parada* surprinde de-a lungul celor trei acte, odată cu metamorfoza acestei „larve”, aspectele murdare ale vieții politice burgheze: presa coruptă, aranjamentele politice, mascarada alegerilor de odinioară, corupția generală a aparatului de stat, ca și destrăbălarea „high-life”-ului, demascînd și măsurile luate de Brebu & Co. împotriva mișcării muncitorești.

Cariera lui Mielu Brebu se încheie prin azeziunea totală la dictatura fascistă din anii războiului, ilustrînd de fapt, drumul străbătut de întreaga politică a României burghez-moșierești. Arestarea sa de către gărzile muncitorești e finalul firesc al acestei cariere sinistre.

Pentru publicul de azi și, mai ales, pentru spectatorul tînăr, viziunea întâmplărilor din *Parada* e folositoare: cunoașterea realităților și relațiilor politice ale trecutului, ca și a mocirlei vieții personale a celor ce se erijau în conducători ai statului, îndirjește ura împotriva vechiului, a trecutului, sprește hotărîrea în desăvîrșirea muncii creatoare de azi, sprește vigilența.

Tînărul actor-regizor Mihai Berechet a servit spectacolul cu dorința vădită de a pune în valoare textul într-un chip cît mai original, dedicîndu-se mai ales creării atmosferei de epocă. Rîvna sa meritorie e descifrată și în jocul unor interpreți, în unele amănunte scenice și finaliuri de tablouri, bogate în sensuri plastice. Bazîndu-și excesiv de mult viziunea regională pe latura plastică (decorurile și grafica aparținînd lui Șt. Norris și Val. Munteanu), unde a și reușit o serie de efecte satirice de bună calitate, Mihai Berechet a

Silvia Dumitrescu-Timică
 (Sevasta Brebu), Doruleș
 Căprariu (Mielu) și Niki
 Atanasiu (State Brebu).

lipsit însă în mare măsură spectacolul de ritm scenic, ceea ce a dus, în ciuda turnantei, a panourilor, inscripțiilor și suitelor de desene caricaturale (elemente ce rămân exterioare spectacolului), la o anumită monotonie, la o lipsă de vervă satirică izvorită din acțiune și interpretare. Această monotonie e accentuată și de pauzele mult prea lungi, provocate de rotirea turnantei, ca și de muzica de promenadă a epocii, care nu contribuie la captarea atenției spectatorului.

Tocmai din cauza lipsei ritmului, intenția inițială a regizorului, de a da mai multă unitate prin decor textului, nu s-a realizat. Dimpotrivă. Decorul accentuează compoziția fragmentară a piesei.

Aceeași excesivă preocupare de a obține tonul satiric prin cadrul exterior a dus la o oarecare superficialitate în jocul actorilor. O mai adâncită poziție critică prin interpretare era necesară, tocmai pentru a reliefa atmosfera concret-istorică a epocii, împrejurările și tipurile sociale.

Rolul lui Brebu — tatăl și fiul — i-a prilejuit lui Niki Atanasiu o intensă și amplă muncă artistică. Găsirea unor variate modalități de portretizare a celor doi Brebu — de la atitudinea băcanului de la sfârșitul veacului trecut, ce abia și-a lăsat șorțul pentru a primi servil, dar totuși circumspect, pe cei care îi cer votul, și apoi, la aceea de parvenit politic „modern” — presupune un serios efort actoresc. E drept că personajul, pe care interpretul l-a realizat cu talent și vervă satirică, reușind o compoziție pe cât de variată în aspecte, pe atât de unitară în esența personajului, apare mai plin, mai „cârnos”, în momentele când acest Cațavencu modern e în „ascensiune”, în timp ce finalul este jucat fără măsură, împins uneori dincolo de limitele artisticului.

Distribuirea unor actrițe ca : Agepsina Macri, Silvia Dumitrescu-Timică, Elvira Godeanu, sau a lui Gr. Vasiliu-Birlic (în primele reprezentații), a dat o notă suplimentară de interes spectacolului.

Exemple de lipsă de adâncime a muncii cu actorul sînt și interpretările date rolurilor respective de Cella Dima și Carmen Stănescu (care au repetat două tipuri șablonizate pînă la monotonie), cele caricaturizate excesiv, deci neartistice, de Ovid Teodorescu și Victor Moldovan, sau mult prea palidele și rigidele siluete ale lui C. Bărbulescu și Alfred Demetriu. Trebuie subliniată însă excelenta apariție a lui Ion Manu, care a tincturat persona-

jul său — prințul Griguiță — cu apa tare a unor mijloace de portretizare și de definire artistică. Ceea ce dovedește că o mai adâncă muncă regizorală cu toți interpreții ar fi putut aduce pe scenă o galerie de tipuri care, prin forța lor artistică, ar fi dat un mai puternic relief textului. În favoarea acestei afirmații stau și reușitele tipuri create de tinerii interpreți Coca Andronescu și Mihai Fotino.

Socotim că înălțurarea multora din lipsurile semnalate ale acestui spectacol este posibilă și va duce nemijlocit la creșterea eficienței politice a pamfletului dramatic al acad. Victor Eftimiu.

Al. P.

„NUD CU VIOARĂ” DE NOEL COWARD

Teatrul „C. Nottara”

Data premierel: 18 aprilie 1966. Regia: Rodica Gheorghiu. Decoruri și costume: Adriana Leonescu. Distribuția: Ion Lucian (Sebastian); Ketty Ștefănescu (Marie Celeste); Constantin Dinescu (Clinton Preminger Junior); Neofita Pătrașcu (Isabelle Sorodin); Elisabeta Raicu (Jane Sorodin); Radu Dunăreanu (Colin); Elena Aramă (Pamella); Chiril Economu (Jacob Friedland); Margareta Papagoga (Anya Pavlikov); Dina Mihalcea (Cherry May Winterton); Mihai Dogaru (Fabrice); Marius Rolea (George); Emil Naghin (Lauderdale).

În lumea capitalistă apar, în ultima vreme, vădite și din ce în ce mai multe semne de trezire la luciditate printre spiritele de bună-credință și de curaj. Fenomenul nu e lipsit de semnificații. Deși încă puternice, mijloacele de diversivne, de aburire și de molesire a conștiinței omului, folosite dintotdeauna în orînduirea burgheză, își pierd, zi de zi și pe toate planurile, din eficiență. Bunăoară, arta. Esteticienii și exegeții burgheziei i-au pus artei decadente — antipopulară prin substanța ei, potrivnică oricărei înțeleși și oricărei logici — pe rînd ori simultan, fel de fel de peceți, unele mai prețioase și mai pretențioase decît celelalte: „futuristă”, „ermetică”, „avangardistă”, „pură” — în ultimii ani, „abstracționistă”. Această așa-zisă artă este însă de cîtva timp obiectul unor repetate și aprige procese de denunțare a goliciunii și absurdității ei, absurditate care se arată ca stadiu de vîrf al crizei în care se zbate cultura capitalistă contemporană. Argumentele pretins filozofice, ale celor care o practică și o promovează, se dovedesc neputincioase, sub presiunea adevărului și cinstei care își revendică tot mai insistenț drepturile; se dovedesc absurde, sterpe, ridicole. Iar „operele artistice”, realizate sub zodia abstracționismului și absurdului se mărturisesc fie ca roade ale unor capete înnegurate, fie ale unor dibaci afaceriști, speculanți ai naivității și descompunerii culturale, care slujesc în fond, cu pretenții „filozofice”, interesele antiomane ale culturii burgheze, dușmană adevărului, dușmană educării și înălțării omului la demnitatea de care este vrednic.

Comedianul și comedograful englez Noel Coward se alătură prin comedia sa *Nud cu vioară* (reprezentată la Teatrul „C. Nottara”) aceluia care a început să denunțe și să osîndească blufful și substratul veros al „creației” și mai ales al comerțului cu creația abstracționistă. Dramaturgul imaginează, pe o bază puternic veridică și istorică, un om de artă, un pictor, a cărui avere și strălucită carieră s-au născut din răspîndirea unui nenumărat șir de semnături puse de dînsul pe niște pînze mîzgălite la întîmplare de mîinile unor persoane nu numai lipsite de chemare și de har artistic, dar străine chiar de orice idee despre artă (o declasată, o fostă balerină de cabaret, un adventist dintr-o țară exotică, un elev de școală primară). Ajuns celebru prin mijlocirea unui manager — acesta, e drept, genial în orbirea și specularea publicului plătitor —, pictorul își va mărturisi, într-o scrisoare postumă, disprețul lui față de acest public